

РЫМСКО ЕЖО

СЕДМИЧНИКЪ ЗА КУЛТУРНИ, СТОПАНСКИ И ОБЩЕСТВЕНИ ВЪПРОСИ

ИЗДАНИЕ НА ЧИТАЛИЩЕ-ПАМЕТНИКЪ
„ОТЕЦЪ ПАИСИЙ“ САМОКОВЪ

ИЗЛИЗА ВЪ СЪБОТА

УРЕЖДА КОМИТЕТЪ
РЕДАКТОРЪ: АЛ. МАКАТЕВЪ

„ЧОВЪЧЕСТВОТО Е СЪЗДАДЕНО, ЗА ДА БЪДЕ ЩАСТЛИВО, КАКТО ЧОВЪКЪ Е СЪЗДАДЕНЪ, ЗА ДА БЪДЕ ЗДРАВЪ.“

(М. Метерличъ)

НАРОДНО ЕДИНСТВО

Народното единство е предпоставката и залогътъ за успѣха на единъ народъ, както въ мирно време — за изграждане на личното и социално благополучие и напредѣкъ, тъй и въ дни на върховни усилия — за запазване на свободата и независимостта на родината.

Живѣемъ въ дни на върховно изпитание. Цѣлниятъ свѣтъ е безумно уваженъ въ една отъ най-тежките и страшни войни.

Времето не е за приказки и словоборство. Нѣма вече мѣсто за слова — нуждни сѫ вече само дѣла, защото се касае до въпроса: да пребъдемъ ли като народъ и държава или да бждемъ заличени отъ картата на свѣта.

Ето защо, сега повече отъ всякога се налага на всички ни да бждемъ на шрекъ, сплотени и еднородни.

Крайно време е да се прекратятъ всички спорове, да се преустановятъ и унищожатъ всички центробѣжни сили и да се насочатъ всичкитѣ ни усилия въ една посока, въ името на една целъ: запазването на свободата и независимостта на родината.

Крайно време е да спре лакомиата за лично благополучие и користи печалби, които утре, при едно нещастие съ нашия народъ и земя, нѣма да струватъ нищо.

ПОДЧЕРТАНО СЪ МОЛИВЪ

Необходими сѫ повече агродеятели

Министърътъ на земедѣлнето г. Руси Русевъ преди нѣколко дни направи изявление предъ представители на печата въ връзка съ освѣтнитѣ грижи, които българското правителство прави за даване на цѣлостно земедѣлско образование на младежта у насъ. Г-нъ министъръ Русевъ е изтъкналъ, че въпрѣки тази омѣкнена обстановка, всрѣдъ която допълнителнитѣ училища ще трѣбва да продължатъ своята образователна и практическа работа, тѣ не се развиватъ и замалчватъ въ пълней съставъ, като за целта ще е необходимо „сѣществено промѣняне на програмата, за да може да обхване последователно цѣлата извъншколска младежъ въ селата“. Значи, необходимо е селскитѣ деца, следъ като завършатъ първоначалното си образование въ основнитѣ училища и прогимназиитѣ, да не се оставятъ, а да бждатъ приобрани въ допълнителнитѣ хемедѣлски училища, ждето всички селски младежъ ще може да допълни знанията си, като същевременно усъвършенствува и земедѣлската практика и по този начинъ стане истински творецъ на българската земя.

„Развитието на българското земедѣлие“, е заявилъ г. министъръ Русевъ, „далага да се подготви значителенъ кадъръ отъ млади сили съ завършена подготовка, която да държи сигѣта, както за общото духовно и умствено издигане на ученика, така и за практическото му усъвършенствуване. Ето защо, на

Крайно време е всички държавни, общински или частенъ чиновникъ, всички български граждани или гражданка да застанатъ твърдо на своя малък или голѣмъ постъ и да свещенодействуватъ при изпълнението на своя дългъ.

Крайно време е всички да се отърснатъ отъ своето самолюбие и да вложатъ всичкитѣ си сили, разумъ и опитностъ за закрепване и закрила на народното единство, на народната общностъ.

Днесъ два пѣтя нѣма. Има само единъ единственъ пѣтъ — този на дейно сътрудничество съ всички сили, съ най-голѣма жаръ и преданостъ, съ най-възвишена любовъ и саможертва за запазване на нашата бащиния.

По-малко слова — повече дѣла, за да можемъ да излѣземъ отъ днешното тежко време съ по-малко рани въ народната снага.

Днесъ родината ни зове. Да чуемъ и се отзовемъ съ синовия преданостъ, съ майчина любовъ, съ героична саможертва на нейния зовъ, за да оставимъ на нашитѣ деца свободно и независимо отечество! Да можемъ да имъ оставимъ едно по-добро наследство, за да получимъ не проклетия, а най-голѣма благодарностъ за изпълнени нашия дългъ.

Г. Михайловъ
генералъ о. з.

ИЗЪ ОБЩИНАТА

Новъ покривъ на Митрополитската черква

Въ четвъртъкъ — 10 т. м. — бѣ свиканъ общинския съветъ на извънредна сесия.

Разгледанъ е билъ въпросътъ за отлукване отъ общинскитѣ гори дървенъ строителенъ материалъ за основенъ ремонтъ на покрива на Митрополитската черква. Взето е решение да се отпусне необходимия материалъ.

Добре е при ремонта да се повдигне малко покрива и да се облицова, защото сега е доста низкътъ. Това ще бжде отъ значение за акустиката, която сега не е особно добра.

Мѣстенъ

Стопански съветъ

Съгласно наредбата на Министерския съветъ за нова стопанска система, въ града ни ще се учреди стопански съветъ, който ще разрешава въпроситѣ, свързани съ разпредѣлението на стокитѣ подъ режимъ. Въ този съветъ ще влѣзатъ представители на всички стопански слоеве.

Общинскитѣ съветъ, въ заседанието си на 10 т. м., е избралъ за свой представител въ стопанския съветъ общ. съветникъ г. Иванъ Делибашевъ членъ на постоянното присъствие.

Като представител на потрѣбителнитѣ кооперации въ стопанския съветъ е избранъ г. Петъръ Георгиевъ, председател на Кооп. „Обединението“.

ПРОИЗШЕСТВИЯ

Злополука съ работникъ

На 8 т. м. работникътъ отъ фабрика „Мусала“ Георги Кантарджиевъ, Никола Миленковъ и Георги Б. Николъ прочиствали съ дългъ железенъ прѣтъ една отъ воднитѣ трѣби. Когато да оставятъ за малко прѣтъ на земята, последниятъ се докосналъ, безъ тѣ да забележатъ, до една електрическа жица, която преди това била паднала ниско до земята. Станало кмсо съединение и Георги Кантарджиевъ билъ обхванатъ отъ електрически токъ. Другагъ му Никола Миленковъ се опиталъ да му помогне, като го дръпналъ, ала и той билъ хванатъ отъ тока. Въ този моментъ други работници аркжснали електричеството, но Георги Кантарджиевъ въ безсъзнание пада въ рѣката и си ударя главата въ камѣнитѣ. Веднага билъ повиканъ лѣкаръ, който положилъ усилия да спаси живота му, но нищо не помогнало, Георги Кантарджиевъ издъхналъ.

Положението на Никола Миленковъ било по-леко. Откаранъ въ държавната болница, той бърже се съзлѣлъ.

Добъръ авторъ е този, който съ малко думи може да каже много нѣщо.

Краткитѣ дописки и статии се четатъ отъ всички.

Читалището-паметникъ „Отецъ Паисий“ въ Самоковъ

НАШЕТО КУЛТУРНО МИНАЛО, НАСТОЯЩЕ И БЪДЕЩЕ

Речемъ ли да направимъ, макаръ и краткъ прегледъ на нашето културно минало, ще се натъкнемъ на много интересни факти. Ще видимъ какъ често пѣти българскитѣ народъ е стоялъ на челно мѣсто въ много отношения. Така, наприкладъ: българската държава е една отъ първитѣ славянски национални единици съ своя писменостъ. Царъ Борисъ и царъ Симеонъ сѫ едни отъ най-просвѣтенитѣ владѣтели на времето, съ които достойно биха се гордѣли всички европейски народи. Българскитѣ народъ прѣвъ отъ славянскитѣ народи приема християнската вѣра. Богомилското учение, родено смъщо така въ нашата страна, е предвестникъ на западноевропейскитѣ свободолюбиви учения, които запалиха искрата на великата френска революция.

Това сѫ все факти, които ясно говорятъ, че българскитѣ народъ е допринесълъ твърде много за изграждането на масивната културна европейска сграда.

Ако речемъ да надникнемъ по-надълбоко и въ настоящето ни, ще се убедимъ, че и днесъ ние стоимъ на почетно мѣсто на международната културна стълбца. Като доказателство за това ще се спремъ само върху периода отъ близо 70 години, който ни дѣли отъ момента, когато народътъ ни скѣса веригитѣ на робството и заживѣвъленъ и честитъ животъ. Презъ това кратко (въ сравнение съ вѣковетѣ) време българскитѣ народъ постигна най-блѣскави успѣхи въ културно отношение. Изъ цѣлата ни страна бѣха издигнати: училища, църкви, читалища, специални театрални и библиотечни сгради, музеи, паркове. Бѣха прокарани шосета и желѣзопѣтни линии. Родиха се и се затвърдиха стотици хора на изкуството:

Битова вечеръ

Танцовата група „Срѣдецъ“, заедно съ народната пѣвица баба Наста и др., изнесоха на 6 т. м. въ салона на читалището битова вечеръ съ народни пѣсни, танци и хора.

писатели, художници, музиканти, артисти, архитекти и др., които създадоха нашитѣ вѣчни духовни ценности. Много отъ тѣхнитѣ имена сѫ доста добре познати и изъ цѣла Европа. По този начинъ България се нареди успоредно съ много отъ европейскитѣ държави.

Днешнитѣ голѣми събития, както навсѣкжде, оставиха дълбокъ отпечатѣкъ и върху нашия всестраненъ животъ. Много отъ културнитѣ ни постижения сѫ унищожени, сѫ сринати до основа. Но... това за насъ нѣма никакво съдбоносно значение. Макаръ и да дадохме и да продължаваме да даваме толкова скѣпи материални и духовни жертви, нашето бъдеще ще бжде пакъ свѣтло. Защото единъ народъ като нашия, който крие у себе си толкова много жизнени сокове, не може никога да загине. Може да престрада, може да преживѣ нечувани мъжки, но това нѣма да се отрази пагубно върху му; напротивъ: ще го кали и ще го направи още по-устойчивъ, още по-годенъ за едно честито човѣшко съществуване.

Славчо Ангеловъ

+ ВАСИЛЪ ТРЕНКОВЪ

На 6 т. м. почина нашиятъ добъръ съгражданинъ Василъ Н. Тренковъ, секретаръ на околийската учил. инспекция.

Покойникътъ бѣ дългогодишенъ учителъ и прогимназиаленъ директоръ. Отдаденъ съ усърдие на работата си, той бѣ заставянъ често да се справя съ несподи и неприятности, които се отразиха губелно на здравето му. Като директоръ въ с. Говедарци, той поде инициативата за пострѣйката на хубавото и голѣмо училищно здание въ смѣщото село, около строежа на което похаби много спокойствие и здраве.

В. Тренковъ бѣ познатъ като тихъ и скромнъ общественъ служителъ.

Богъ да го прости!

НАУКА И ЖИВОТЪ

МЛЪКОТО КАТО ХРАНА

Днес, когато млъкото до би първостепенно значение за изхранването на повечето хора, поради по-трудното набавяне на нѣкои отъ по-раншнитѣ хранителни произведения, то се търси много повече и взема голѣмъ дѣлъ въ всѣкидневната ни храна. Затова не е безъ значение да знаемъ, какво, въ сжщностъ, представлява отъ себе си млъкото като храна.

Преди всичко, неговата голѣма ценностъ и хранителностъ проличаватъ вече много ясно отъ обстоятелството, че млъкото е първата и единствената храна на всички новородени бозайници, включително и човѣка. Изключително съ него се хранятъ всички новородени, докато станатъ способни да усвояватъ и преработватъ полученитѣ отъ вънъ несвършени и груби храни. Не само за децата, но и за много възрастни хора, когато сж болни и когато сж здрави. А това показва, че млъкото е пълна или свършена храна, защото сама, безъ участието на никакви други хранителни вещества, е достатъчна, за да поддържа живота на организма и да даде на малкото подрастващо същество всички хранителни вещества, отъ които то има нужда.

Какво съдържа млъкото? Отъ всички съставни части на млъкото, най-голѣмъ процентъ се пада на водата, която стига у конското млѣко до 90%, у кравето и козето 87%, у овчето — 84% и у свинското — 82%. Въпрѣки това, останалитѣ хранителни вещества, макаръ и въ малко количество, сж извънредно важни за организма хранителни и градивни вещества въ видъ на бѣлтъчни тѣла, маслени капчици, млѣчна захаръ и разни соли.

Следъ водата, най-голѣмъ дѣлъ отъ състава на млъкото се пада на бѣлтъчнитѣ вещества. Тѣ се намиратъ разтворени въ млъкото, но, подъ действието на киселинитѣ и други вещества-ензими, тѣ се съсирватъ. Такова съсирване става и въ смилателната система, при което бѣлтъцитѣ увличатъ съ себе си и мазнитѣ на млъкото. Тогава въ суроватката оставатъ само разнитѣ соли, млѣчната захаръ и съвѣмъ малко количество бѣлтъчни вещества.

Маслото плува изъ млъкото

въ видъ на съвсемъ дребни капчици, които постепенно се събиратъ на повърхността и образуватъ каймакъ или сметана. Количеството на маслото е различно въ разнитѣ видове млѣко: въ конското млѣко — срѣдно 1%, въ кравето и козето — около 4%, въ овчето — 5 1/2%, а въ свинското — 6 1/2%.

Млѣчната захаръ въ млъкото е срѣдно: 4% — въ свинското, малко повече отъ 4% — въ кравето, 4 1/2% — въ козето, около 5% — въ овчето и 6 1/2% — въ конското.

Като направимъ сравнение между маслеността и захарното съдържание на млѣката, които употребяваме за храна, виждаме, че най-тѣсто и най-сладко е овчето млѣко, следъ него иде козето и почти еднакво съ него — кравето.

Въ млъкото се намиратъ разни минерални вещества, отъ които организмътъ има твърде голѣма нужда.

Но ценността на млъкото се състои не само въ съдържанието на извънредно важнитѣ хранителни и градивни вещества за организма, но и поради присѣтствието въ него на най-важитѣ витамини. Безъ тѣхъ е немислимо правилното съществуване, колкото и много да сж другитѣ पोствителни въ тѣлото хранителни вещества, защото липсата имъ предизвиква разни заболявания.

Съдържанието на единъ витаминъ въ млъкото е въ зависимостъ отъ съдържанието на този витаминъ въ храната на млѣкодѣйното животно. Изследванията сж показали, че въ лѣтното млѣко, когато добиткътъ пасе трева, се съдържа повече противоскорбутенъ витаминъ, отколкото въ зимното млѣко. Отъ това се вижда, че зелената храна изобщо е по-богата съ витамини, отколкото сѣното. Следователно, отъ начина, по който се изхранва едно млѣкодѣйно животно, зависи и количеството на витаминното съдържание въ млъкото, което употребяваме за храна. Сжщото се отнася и до млъкото на майкитѣ, чието млѣко, споредъ храната, която употребяватъ презъ време на кърменето, може да стане и твърде бедно на витаминъ В и у детето да се предизвикатъ заболявания отъ бери-бери, нервни разстройства и др.

При по-продължително за-

НАШЕТО МНЕНИЕ

ГРАМОТНО ПИСАНЕ НА ПИСМАТА

Не става дума за войнишки-тѣ писма, писани отъ неужки: бащи, майки и невѣсти, които, ако не тежатъ съ грамотностъ, тежатъ съ топлота, съ сърдечностъ, съ откровеностъ.

Думата ни е за писмата на интелигентни и полуинтелигентни, които много знаятъ, отъ всичко разбиратъ и всѣкому кусуръ намиратъ, но въ личнитѣ имъ писма до близки и познати нѣма нито стилъ, нито смисълъ, нито правописъ. А казано е, че писмото е огледало на автора му. По него се познава какъ мисли човѣкъ, какъ разсъждава и какъ се изразява.

За голѣмо съжаление, неграмотно написани писма често се срѣщатъ.

А да си признаемъ, истинско удоволствие изпитваме, когато приказваме съ човѣкъ, който знае да приказва, или когато четемъ писмо, писано отъ човѣкъ, който знае да пише.

Впрочемъ, грамотнитѣ писма сж белегъ на културностъ.

грѣване на млъкото, противоскорбутното му действие изчезва съвсемъ, защото тогава витаминъ С се разрушава. Нѣкои учени сж намѣрили, че, когато млъкото се загрѣва бързо до кипване и веднага се изстуди, то може още да запази противоскорбутното си действие. Споредъ тѣзи изследвания, пастеризираното млѣко за деца, което се доставя въ бутилки, е много по-бедно съ витаминъ С, отколкото престолялото 24 часа — уриво млѣко. Намѣрено е сжщо, че продължителното загрѣване на млъкото при ниска температура оказва върху него сжщото влияние, както и краткотрайното загрѣване при по-голѣма температура и тогава то губи много отъ противонервното си действие.

Отъ всичко изтъкнато за млъкото се вижда, че то наистина е една пълноценна храна. Особено днесъ, ако го имаме въ достатъчно количество, то може успѣшно да запълни нуждата отъ най-важитѣ хранителни вещества и витаминитѣ, които, при по-раншнитѣ благоприятни времена, организмътъ ни си е набавялъ отъ другитѣ, недостатъчни сега храни.

Проф. Петъръ Петковъ

ТРЕСКИ ЗА ДЪЛАНЕ

Повече уважение къмъ купувачитѣ

Наша съгражданка ни пише: „Влѣзохъ въ единъ магазинъ да направя покупки. Въ магазина имаше още нѣколко жени, които чинно чакаха собственикътъ да завърши разговора си съ другъ господинъ. Понеже разговорътъ между двамата мъже продължаваше безъ изгледи да бѣде срѣтенъ и да бждатъ зачетени поне съ погледъ или въпросъ клиентитѣ (повечето отъ които бѣха майки), една отъ тѣхъ запита любезно магазинера, може ли да ѝ отпѣри 1 кгр. отъ нѣкакъвъ продуктъ, защото бързала да направи и други покупки, а времето било доста напреднало.

Магазинерътъ изгледа свирепо дамата, подскочи и показа вратата на магазина, крѣскайки: „Който бърза, може да си върви!..“ Дамата, очевидно дълбоко наскърбена, си излиза безмълвно, съ погледъ впитъ въ земята. На всички ни легна като камъкъ на душнитѣ обидата. Защо е това незачитане?! Мажетѣ ни сж мобилизирани, децата ни сж сами въ къщи, оставили сме си работата, за да купимъ продукти за обѣдъ, мъжнемъ зрежитѣ съ зарзаватъ, бързайки да смогнемъ да приготвимъ храна за челядта ни. Нѣма почивка за насъ, а отгоре на всичко и обиди, които троватъ повече отъ нѣмотията...“

Б. и. Разбираме ви отлично, госпожо, но какво да правимъ предъ грубостта и липсата на възпитание и добри обноски у нѣкои хора. Трѣбва да се радваме, че такива дребни хора сж малцина, поне въ нашия градъ. Но даже и единици да сж, ние ги молимъ да

бждатъ по-внимателни, по-учтивии къмъ клиентитѣ си.

Да не забравятъ, че времевната се мѣнятъ и че купувачитѣ сж необходими за магазинитѣ имъ, както е необходимъ хлѣбътъ за семействата имъ. Да разбератъ, че държавата има нужда не отъ груби и невъзпитани граждани, а отъ търговци, които да обслужватъ съ истински търговски похватъ хората, най-напредъ защото купувачътъ не е врагъ на магазина, а точно обратно, и следъ това, защото имъ се плаща скжпо и прескжпо...

ВЪ СКРИВАЛИЩАТА

Народътъ е измислилъ една поговорка за невъзпитането на нѣкои хора: „Глупостта и простѣтиятъ не ходятъ по гората, а по хората“.

Знаемъ, че има хора, които бждатъ сѣнки въ киното и хвърлятъ лоспитѣ по салона. Знаемъ, че мнозина си хвърлятъ угарнитѣ по пода на кафенетата и др. заведения, макаръ че пепелиникътъ имъ е подъ ржка. Знаемъ, че други хрчатъ безразборно кждето не трѣбва. Не знаехме, че и скривалищата вече сж станали обектъ на некултурнитѣ, кждето смѣнитъ да си покажатъ рогата. Научихме това отъ хората, които се грижатъ за чистотата на тѣзи обществени мѣста.

Оплакаха ни се, че следъ всѣка тревога трѣбовало доста работа, за да се почистятъ скривалищата съ всевъзможни бохлуци: остатъци отъ плодове, отъ храна, смачкани вестинши и др. хартии, служили за обвивка, та даже и отъ нѣщо, за което не е удобно да се говори.

Нѣкои хора навѣрно иматъ перде на очитѣ...

Остенъ

ПРЕЗЪ ОСТРИЕТО НА ЖИВОТА

СЛУЧКИ ИЗЪ ЖИВОТА НА ВЕЛИКИТЪ ХОРА

Маркъ Твенъ водѣлъ една дама къмъ трапезата. Той билъ въ добро настроение и казалъ:

— Колко сте хубава! — Мо нелюбезната личностъ му отговорила: — Жалко, че не мога да ви отвърна съ сжщия комплиментъ!

Маркъ Твенъ се засмѣлъ: — Направете тогава като мене, милостива госпожо: излъжете.

Единъ незначителенъ, но много самонадѣяенъ художникъ, казалъ на Морницъ

Швиндъ, известенъ нѣмски художникъ-романтикъ отъ 19 вѣкъ:

— Здравѣйте, колега! — Колега ли? — отвърналъ Швиндъ. — Да не би и вие да страдате отъ възпаление на гърлото? * * *

Балзакъ и Александъръ Дюма били скарани. Веднажъ се срещнали случайно въ дома на тѣхни приятели и Балзакъ, приближавайки се до Дюма, му казалъ съ високъ гласъ:

— Когато оглупѣя, и азъ ще започна да пиша за театъра. — Тогава започни веднага, — отговорилъ Дюма.

ЕДИНЪ БЕЛЕЖИТЪ САМОКОВЕЦЪ

Самоковъ въ творчеството на Хр. Максимовъ

Всичко, което е писано за Хр. Максимовъ, засѣга предимно обществената му и педагогична дейностъ, а литературното му творчество, свързано съ неговия псевдонимъ „Мирчо“, е почти забравено, но дие и отречено. Трѣбва да припомнимъ, че освенъ редактирането на редица учителски и педагогически списания, този бележитъ самоковецъ е авторъ на две сборки стихотворения и разкази и очерки изъ нашия животъ — „Тъменъ свѣтъ“, I и II ч., 1895 г., които сега сж библиотечна рѣдкостъ. Презъ 1941 год. „Хемусъ“ издаде една книга отъ 6 негови разкази изъ учителския животъ — „Деца и дѣла“, подъ редакцията на Д. Негенцовъ.

За да имаме цѣлостна и правилна представа за Хр. Максимовъ, трѣбва да припомнимъ думатѣ на неговия пръвъ биографъ, голѣмия български писателъ Т. Г. Влайковъ (Съчинения, т. IV, София, 1929 г., стр. 190):

„Максимовъ е даровитъ поетъ-белетристъ, единъ талантливъ журналистъ, единъ великъ и рѣдкѣ въ нашето време труженикъ — честенъ и неподкупенъ характеръ. Неговитѣ стихове сж проникнати съ топло и искрено чувство. Съ такова топло чувство сж проникнати и разказитѣ му. Въ тѣхъ, наредъ съ свойственния нему живъ и увлѣкателенъ езикъ, виждаме тънка наблюдателностъ, виждаме и хубави картинни описания. Съ тая си наблюдателностъ, съ познаване на живота, съ своето живо изложение, той би развилъ и усъвършенствувалъ своята поетическа дарба и би станалъ отличенъ писателъ-белетристъ, ако не бѣше се увлѣкълъ въ друго поприще — журналистическата деятелностъ, която го погълна цѣлъ“.

Сюжетитѣ на Максимовитѣ разкази сж изъ учителския, селския и градския животъ. Родниятъ градъ на писателя е обрисуванъ въ мно-

го разкази и очерки, помѣстени въ „Тъменъ свѣтъ“, ч. I и II, или прѣснати изъ неговитѣ списания. Когато ги четемъ, ние неволно се улавяваме отъ вѣщността, съ които авторътъ е изразилъ живота на Самоковъ презъ последнитѣ десетилѣтия на миналия вѣкъ. А ако ли тѣзи разкази попаднатъ отново изъ за пръвъ пътъ въ ржцетѣ на по-стари самоковци, тѣ безъ никакво усилие на въображението ще се пренесатъ въ днитѣ на своето детинство и срѣдъ оня Самоковъ, който Максимовъ нарича „Гладиноградъ“, поради икономическия му упадъкъ.

Всѣки разказъ или очеркъ Максимовъ започва съ едно картинно описание на Рила или града. За да въведе читателя въ една напълно одухотворена обстановка, Поликътъ тѣзи описания иматъ малко нѣщо общо съ съдържанието на разказа и могатъ да се четатъ отдѣлно отъ него като чудни стихотворения въ проза. Въ тѣхъ говори въдохновенитъ поетъ-лирикъ, преди да отстъпнѣ мѣсто на живинъ и увлѣкателенъ разказвачъ. Ето едно такова описание на Рила и Самоковъ презъ пролѣтта:

„По нашитѣ високи мѣста, край политѣ на Рила, пролѣтътъ дохожда бавно, сякашъ спазува се отъ бѣлтитѣ прѣспни по рилскитѣ върхове, които и презъ най-горещитѣ лѣтни месеци юлий и августъ се бѣлвятъ отдалече, като съперничатъ съ жекитѣ лъчи на срѣдлѣтното слънце и сякашъ му се гаврятъ... Духътъ на пролѣтта бѣ вече завладѣлъ полето съ наледжа, че скоро ще надвие и на височинитѣ, а хубавицата Рила нѣкакъ медлено, безъ охота, откриваше своята зимна бѣла нагния и срамежливо показваше отдалечаването своята чудесна ограда, скрита съ зеленна и учена съ цвѣтя, наситена съ най-тънкитѣ миррами. Лудото ѝ чедо, бистрогрѣмливиятъ Искъртъ, се извиваше като срднитъ змия — търкаляше огромни скали по своето кривулясто легло, бучеше на поразия и се заканваше да дойде на гости на гладиноградчани. Надъ него се надвиснали шубърци и стари гърбави, прекривени вѣрби, които сжкашъ се вслушваха въ дивата му нѣсенъ, сякашъ броятъ бистритѣ му струи, събрали въ едно цѣло отъ всички стръмини-

ни и долини на Рила“ (С. Неканенъ гостъ — Тъменъ свѣтъ, ч. I).

За пълнота ще цитираме отъ Максимовитѣ разкази живописни описания на Самоковъ и презъ останалитѣ три годишни времена.

Ето градътъ ни презъ една хубава лѣтна нощъ:

„Подъ яснитѣ зари на пълната лѣтна луна, Гладиноградъ, съ неговитѣ очарователни околности, съ неговитѣ къщици, изгубени срѣдъ качества зелени градинки, съ неговитѣ тѣсни и криви улочки, образли въ буреникъ и прорѣзани съ жабурливи вадички, представяше нѣщо величествено и фантастично. Тихъ прохладенъ вечерникъ едва повѣшаваше откъмъ гората и сладостното му шумолене сякашъ шепнишкомъ повтаряше все една и сжща нѣсенъ: спк, спк, спк...“ („Злобата на деня“ — Деца и дѣла, стр. 68).

Свѣтитѣ картини на пролѣтта и лѣтото отстъпватъ мѣсто въ другъ единъ разказъ на есенята, която, заедно съ своята мъгла, ти си и затржненостъ предъ идането на лютата зима:

„Глестата есенна мъгла... найсетне се обвърна на единъ чествъ

ИЗЪ МИНАЛОТО НА САМОКОВЪ

Желъзарската индустрия в Самоковско

Самоковъ, като индустриален град, е играл много важна роля, особено през турското робство. Той е произвеждал главно желъзарски, абаджийски, гайтанджийски, мутавчийски и кожарски произведения. Неговата слава се е разнасяла много надалеч. Цялата турска империя е ценяла самоковските произведения. Самоковски търговци са разнасяли своите стоки чакъ в Цариградъ, Лайпцигъ, Смирна, Кайро, Виена и много други градове.

Най-развитата от всички индустрии е била желъзарската.

Думата Самоковъ произлиза от самоково — чука, който самъ кове. Предполага се, че гр. Самоковъ се е образувалъ постепенно край самоковитъ, отъ кждето произлиза и името му. Желъзарската индустрия е съществувала въ самоковско отъ много старо време.

Въ статията „Самоковъ въ миналото“ отъ Атанасъ Мановъ е споменато, че още въ 14 вѣкъ, въ времето на Хрелю Душановъ, е основано с. Хрелюво (сегашното с. Рельово) и населението е било доведено отъ нейде, за да плавни желъзни руди. По това време се говори и за самоковитъ въ гр. Самоковъ.

Самоково или маданъ е работилница, гдето се е изтегляло желъзото на пръчки, вече готово за промишлени цели и за изработване на разни нѣща.

Видната е пещъ за топене на рудата. Нѣкои видни по горното течение на р. Искъръ са съществували още отъ латинско време.

За съществуването на тази индустрия отъ много старо време свидетелствуватъ много купича огурия, намираща се въ планинитъ, кждето не се помни да е имало видни и маданъ и са изгубени всички следи отъ тѣхъ. За смѣното свидетелствуватъ и нѣкои стари инструменти, напримеръ, чукове (самокови), които са съ много по-проста конструкция и са много по-малки отъ по-къснитъ. Тѣзи чукове напомнятъ за едно примитивно производство на желъзото. Това производство е претърпяло нѣкои фази на развитие. Отначало желъзото се е топело въ прости пещи, разгорещавани съ ржични мѣхове, а това намираме сгурия по високитъ мѣста на балканитъ, всрѣдъ горитъ, кждето нѣма вода. По-късно са били построени маданъ на вода. Това е било през времето на римлянитъ. Тѣзи водни маданъ презъ течение на времето са се все повече и повече усъвършенствували.

Имената на нѣкои маданъ показватъ, че са били владени отъ български джандези, който ромолѣше безшумно, но съ нѣкакво затено намѣрение да изхване всичка да втисне влага и въ жай-жрнититъ и дребни шупли и пукнатини. Делитъ бѣ вече настанила, а нѣзъ уличитъ не се забелязваше живитъ; сегизъ-тогизъ ще прескърца нѣкой кола; ще прощавана съ съдраниитъ си подлетени обуца нѣкои съ чувалъ подъ мишинца сирота, кѣято бърза да купи 2—3 ока брашнѣне, отъ ржиченото, за да нахрани гладнитъ си деца; ще извика съ всенъ гласъ нѣкое чираче симитчиче или ще прорече нѣкой претраналъ арнауитинъ-салеписъ — и пакъ тихо, само джъдътъ си вали и вали“. („Живъ мъртвецъ“ — Дейчи и дѣла, I).

Най-сетне, ето и една зима картиона:

„Дебели прѣспи замръзвалъ сибѣгъ покриваше всичко, що може обарѣ око, а надъ тази замръзала бѣла челеца се носи нѣщо гъсто, влажно, произливно... Венчико е покрито съ дебела кора скрежъ, клоничката на дърветата — накичени съ милиони ледени иглицы, подъ стрѣхитъ — увиснали

гари, преди да дойдатъ турцитъ, като Бошкови маданъ надъ с. Бѣли Искъръ, Стровица при с. Мала Черква, Драгановъ при с. Радунъ, Бѣловъ маданъ при Самоковъ, но като дошли турцитъ, тѣ са били иззети отъ българитъ. По-късно повечето маданъ били собственост на турци и ерени и по-малко на българи.

Единъ венчанецъ е отбелязалъ около 1559 г. гр. Самоковъ като добъръ градъ съ желъзни рудини въ полето на р. Искъръ.

Споредъ Хр. Семерджиевъ, маданитъ презъ време на Ахмедъ паша са били 11, въ началото на 17 в. — 21, а въ края на 18 в. — 16, а при Освободителната война са останали 12. Всѣки маданъ е ималъ 4 видни. Тѣ всичко са били 85. Най-много са били въ Самоковска околия (42 видни). Иречекъ споменава въ книгата си „Княжество България“, че виднитъ са били 72, а презъ декемврий 1887 г. е имало всичко 4 маданъ съ 4 видни. Единъ маданъ съ видна е останалъ до гр. Самоковъ, другъ маданъ съ видна е билъ до село Махала (днешно село Марица) при главата на рѣка Марица, а 2 маданъ и две видни до с. Радунъ. Първиятъ маданъ е билъ на ерениъ, а другитъ на българи.

Маданитъ са разпредѣлени така: 8 въ околноститъ на гр. Самоковъ, 6 при Искровитъ, 4 при селата Радунъ и Махала, 3 около с. Костенецъ, 4 около с. Сестримо, имало е и единъ до с. Горубляне — Софийско.

Видната е имала следното устройство: тя е имала 10 м. водоскокъ, водата се е докарвала въ улей и е падала върху наливно колело съ диаметръ около 8 метра, а въ срѣдата на колелото имало едно бело до 1 м. дърво, наречено ваимо и дълго до 12 метра съ вибитъ спичи (палли). Тѣзи спичи са били и разпускали два голѣми мѣха, дълги по 3—4 метра, които духали въ пещта и ускорявали горечето. Пещта била висока срѣдно 3—3½ м. Тя била изидана отъ хитъкъ, а отвътре намазана съ глина.

Рудата, която въ Самоковско е магнетитъ, и се съдържа въ пѣська отъ 20—30% и която плава въ прекарване на вода по баиритъ, е оставала на самото мѣсто, а пѣськътъ се е отваличалъ отъ водата като пелекъ. следъ това я прекарватъ на видната, кждето се плавни при нея още единъ път, въ специални корита. Така преплаваната руда се изсипва въ пещта, като се поставятъ отдолу дървета и дървени

(Слѣда)
Христо Ян. Мянковъ

Единъ поменъ

На 13 юлий т. г. се навършиха 5 години отъ смъртъта на известния индустриалець — Павелъ Щърбановъ.

Ето какво пише по този случай сливенскиятъ в. „Изтокъ“:

„Починалъ далечъ отъ Сливенъ, Павелъ Щърбановъ остави срѣдъ съгражданитъ си спомена на единъ отличенъ гражданинъ и приятель, единъ опитенъ творецъ въ областта на текстилната индустрия, чийто познания останаха като живъ паметникъ въ това, което той можа да създаде въ оглавяваното отъ него въ продължение на дълги години текстилно училище. Поставенъ да работи при трудни условия, той преодоляваше послѣднитъ, изграждайки едно голѣмо дѣло въ народостопанския и специално въ индустриалния животъ на страната. Следъ напуцане на училището, той продължи своето дѣло въ областта на текстилното производство, борейки се героично съ несправедливоститъ и трудноститъ, които задушаваша полета на единъ опитенъ и честенъ промишленникъ, за да видимъ днесъ дѣлото му увѣничано съ успѣхъ отъ неговитъ синове, въ лицето на една текстилна фабрика въ политъ на вѣчно сибѣжната Рила, край Самоковъ.

Въ тази годишнина, спомняйки си доброто име и качества на Павелъ Щърбановъ, сочимъ го като образецъ на скромнъ, човѣколюбивъ и достоенъ за уважение човѣкъ и гражданинъ“.

ХРОНИКА

БИВШИЯТЪ помъкъ на градъ ни — г. Милавъ Антонъ въ, който отъ 1941 г. бѣ кмѣтъ на гр. Куманово, е назначенъ за такътъ на Горна Джумая.

ЧИТАЛИЩНОТО КИНО на съжеститра отъ 14. т. м. филма „НЕВИДИМИ ОКОВИ“

ИЗГУБЕНО Е зѣлоостно свидетелство на ЛИЛЯНА ХР. ГЕМИДЖИЕВА, издадено отъ Самоковската смѣсена гимназия презъ 1942 г. Да се счита незаконно.

НОВОБОГАТАШОВИ

(Скница)

Това са особентъ родъ хора, които се раждатъ само презъ времена като днешнитъ, когато — както казва народътъ — може да се лови риба въ мътна вода.

За тѣхъ не съществуватъ обществени задължения. За тѣхъ нѣма морални принципи. А за съвѣсть — и дума да не става!

Едно само знаятъ новобогаташова, за едно мислятъ — за парата. Лѣгатъ, ставатъ — умѣтъ е винаги въ печалобитъ имъ. Въ несмѣтнитъ имъ печалби. Сънъ ги не хваща, горкитъ, отъ пресмѣтания.

А са хитри и тактични! Какъ добре знаятъ да посрѣщатъ и да изпращатъ всички, отъ които зависятъ работитъ имъ! Готови са краката имъ да цѣлуватъ; поклонни до земята да имъ правятъ.

За новобогаташова Богъ не съществува. Нѣма и човѣци на. Принципитъ, съ които живатъ тѣ, са: грабежъ, алчностъ, измама, хитростъ. Дай имъ само хорски кожи да дератъ и човѣшка кръвъ да смучатъ. Тѣхнитъ делния термозятъ населението повече, отколкото въздушнитъ тревоги...

За тѣхъ войната не е борба за справедливостъ, а прекрасенъ случай за обиръ.

Такива отвратителни люде

ИЗЪ ПЕЧАТА

И ние сме съгласни

„Духовенъ зовъ“ — гара Пиринъ. Въ последния брой отъ т. г. народниятъ представител г. Лазаръ Поповъ пише въ статия подъ надсловъ „Църква-водачъ“: „Родната църква е велико постижение на българския духъ и на българската вѣра. Символъ на народно единство, тя е мощенъ изразъ на българската духовна мощ. Това е вѣрно, защото, преди да се бори и да извоюва политическата, българинътъ се бори и получи духовната си свобода“.

„Добруджански гласъ“ — Добричъ. Въ брой 740 пише за ментарджитъ въ тѣхния край: „Въ нашия край, за щастие на гордия български народъ и за родния ни край, се настаниха само нѣколко отдѣлни индивиди, които, отъ

са се раждали винаги въ объркани времена. Та малко ли новобогаташова се бѣха навѣдили и презъ онази война?! И какво остана отъ тѣхъ? — Нещастници! Дълго още има да ги гризе съвѣсгъта. Дълго още има да имъ тежи.

Милиони левове натрупаха въ каситъ си. И се чудятъ какво да ги правятъ. Какви ли боклуци не купуватъ! Какви не глупави и непотрѣбни вещи са наредили по домоветъ си! И за всичко плащатъ и надплащатъ. Не държатъ смѣтка за ценитъ. Тѣхъ не ги интересуватъ възможноститъ на околнитъ имъ. Мислятъ само за себе си.

И паритъ си не държатъ въ банкитъ, защото, може би, нѣкога ще трѣбва да се притичватъ въ помощъ на държавата. Пазятъ си ги сами, за да не имъ се знае смѣтката. Нищо отъ това, че държавата харчи толкова много, за да запази интереситъ имъ.

А, пази Боже, да посегнешъ ржка да имъ поискашъ за нѣкаква благородна целъ, за нѣкакво общо дѣло! Кулъ хули и цинизми ще отправятъ и по адресъ на дѣлото, и по адресъ на собствената ти личностъ.

Добре че са малко и че народътъ ги познава и, накрай, имъ дава заслуженото...

Горо Л.

първия денъ на своето пребиваване тукъ, започнаха да търсятъ навини души, да направятъ налѣво и надѣсно, че иматъ „голъмо влияние“ тамъ горе, че са приятели съ министри и „голъми хора“ и въобще да убеждаватъ, че „могатъ всичко да направятъ“. Безсрамнето и наглостъта на тѣзи нѣколко души не познаватъ граници“.

„Цѣлокупна България“ — Скопие. Въ единъ отъ послѣднитъ броеве г. Б. Антоновъ пише за половинчатитъ хора: „Обществениятъ ни животъ е прощаренъ съ половинчати хора. Тѣхната морална самличностъ се изразява въ пълната имъ неспособностъ да се отдадатъ всецѣло и напълно на една идея, както и да следватъ до край едно дѣло. Жизнената имъ дейностъ е винаги дейностъ подъ условие“.

„Рилско ехо“ трѣбва да влезе въ всѣки самоковски домъ!

дебели конусообразни суанидари. Тѣснитъ и кривы улчички на Гладниградъ приличаха на нѣкакви къруби на замръзвала воденица следъ Ивановъ-денъ“. („Изъ огъня въ пламъкъ“, Дейчи и дѣла, стр. 70).

Самитъ разкази на Максимовъ са проникнати отъ топли и затрогващи чувства къмъ родния градъ и неговитъ съграждани, които, поради липса на поминѣкъ, гинатъ въ сиромашия. Много интересенъ въ това отношение е разказътъ „Перникъ“ въ II ч. на „Тѣменъ свѣтъ“, кждето самиятъ градъ е алегорично представенъ и одухотворенъ като единъ човѣкъ. Ето неговото начало:

Самоковъ презъ послѣднитъ десетилѣтия на миналия вѣкъ бързо упада икономически, поради замръването на етѣкогашнитъ занаяти и търговия. Отъ това положение се възползува едно небългарско население — еренитъ — кѣмъ които Максимовъ насочва острината на своита сатира.

„Гладниградъ е пѣленъ съ ерени. Нѣма да събъркатъ, ако кажа, че той наскоро ще стане еврейски градъ, защото гладниградскитъ турци са току-речи населени, българитъ, поради нѣване на поминѣкъ, постоянно се населяватъ, а тѣхъ всички знаятъ, каква сивиска плодovitостъ иматъ израилевитъ потомци, какъ умѣятъ да се размножаватъ и обогатяватъ...“ И заключава: „Еврейската буня тамъ, гдето населението е бедно и недово“, „Некавнъ гостъ“ — Тѣменъ свѣтъ, I).

Но, докато еренитъ са алишавали само материалното положение на градъ ни, съществували са и чистокръвни самоковци, които не само торнозѣли и изгудвали бедното население съ лихварство, но са спирални и духовния възходъ на

младото поколение, водено отъ просвѣтени и честни учители. Това са били „гладниградскитъ стѣлове“, както иронично ги нарича Максимовъ. Кѣмъ тѣхъ той е безпошашенъ и съ Ботевска охрза рисува тѣхнитъ кални образи. Въ единъ отъ най-хубавитъ си разкази, „Клетвата на учителя Млчановъ“ (сл. „Учитель“, год. VIII, кн. I и 2) виждаме какво е отношението на автора къмъ единъ „гладниградски стѣлъпъ“ — Мито Калзаличкитъ:

„Доволенъ бѣше стариятъ лихваринъ и бързаше да запази воценица предъ своя богъ — богътъ на склперницитъ и хорскитъ жидоери, богътъ на жестокоствата, лицемѣрието, грознитъ идолъ на неправдата човѣшка. защото истинскитъ Богъ — идеалътъ, къмъ който отъ пазити вѣка се стреми човѣшката душа... Овзи, който съ бичъ гони лихварницитъ и жестохитъ... този Богъ отдава бѣ отъриналъ свѣтлото си лице отъ дѣдо Мито“.

Въ нѣколко разкази Максимовъ рисува своята собствена смѣда на младъ и непокаренъ учителъ въ

Самоковъ, който, поради своя неподкупенъ характеръ, е уволенъ, и трѣбвало съ болка на сърдцето да търси препитанието си другаде. Средъ произволитъ на тогавашната разклатена партизанска властъ той изразява недоволството и кипежа изъ срѣдитъ на народнитъ учители.

Самоковъ и самоковци преди половин вѣкъ са презъ очитъ ни! Нищо не е убѣгнало отъ острото и наблюдателно око на Максимовъ, дори и опушенитъ кръчки и кафешета, пѣлни съ „бнвши“ чиновници и бедници. И надъ това множество отъ разнообразни човѣшки души ечатъ бодритъ думи на поета:

„Свѣтлина, свѣтлина! Мракътъ е родителъ на всѣко зло!“

Изваваме пожелание, като изразъ на благопожеланията почти на всички съграждани къмъ този великъ самоковецъ — всички негови стихотворения и разкази да бждатъ издариени и произдадени въ единъ или нѣколко тома, за да възвѣтъ въ всѣки самоковски домъ.

Кирилъ Бабовъ

РИЛСКО ЕХО

Съредактори: Люб. Бланевъ
Славчо Ангеловъ

ГОДИШЕНЪ АБОН АМЕНТЪ 200 ЛВ.

За обявления: 5 лв. на дума; 8 лв. на дума въ хрониката; 15 лв. на кв. см.

Адресъ: „Рилско ехо“ — Самоковъ.

ПРОБЛЕМИ НА БИТИЕТО

ИЗЪ „КНИГА ЗА СЪРДЦЕТО“

Животътъ е сжщинско пространство-море: искашъ или пъкъ не искашъ, до край изъ него ти ще плувашъ; тамъ ще е стихията ти непрестанно; изъ него ще догонвашъ всѣка радостъ и тамъ ще те спохожда всѣка скръбъ.

Поискашъ ли безъ време брѣга да приближишъ, отмора да потърсишъ, вълна нечакана ще те застигне и тъй силно ще те блъсне, че въ шеметъ ще се повалишъ и пакъ въ морето ще останешъ.

Така безспирно ще се блъскашъ изъ това мора просторно, додето силитъ те не напуснатъ. Тогава и да искашъ да живѣешъ още и вълнитъ още да те люшкатъ, — това море само ще те изхвърли на брѣга и въ пѣсѣка ще те зарови: та да не можешъ никому да прѣчишъ вече. Така ще свърши пътятъ ти въ живота.

Затуй не се опитвай нивга безъ време ти да бѣгашъ отъ живота и отиди да потърсишъ на брѣга му. Само ще дойде време, и да искашъ и да не искашъ, ще бѣдешъ ти изхвърленъ и на брѣга заровенъ и забравенъ.

На туй море прилича и сърдцето. Поискашъ ли безъ време скръбта отъ него да изхвърлишъ, не ще успѣешъ нивга. Сърдцето ще се развълнува, ще блъсне върху тебе съ всички сила тая скръбъ, която ти не искашъ вече да понасяшъ, и съ тежка блѣка ще те нарани. И, докато си още въ шеметъ отъ този неочакванъ ударъ, сърдцето пакъ ще отнесе скръбта въ своитъ дълбини и тамъ ще я укриве, докато може да я носи.

Затуй, недей се ти опитва скръбта си отъ сърдцето безъ време да премахнешъ. Само ще дойде време да претърпишъ тя у него. Тогава то само ще я изхвърли и ще я зарови. Едва тогава на тебъ ще ти олекне. Защото скръбта е скръбъ жива само дотогава, докато е скрита въ дълбинитъ на сърдцето.

И радостта, сжщо както и скръбта, не можешъ да изтрѣгнешъ безъ време отъ сърдцето, защото ще се похаби и ще погине скоро. Ако поискашъ да ѝ отнемешъ безъ време ти отъ него, тя въ краката ти ще рухне и не ще можешъ да се изпълнишъ съ нея. И, докато чакашъ тя въ душата ти да блесне, сърдцето пакъ ще я поглане, преди да се опомнишъ още. Само шеметътъ ще ти остане и болката, че си изгубилъ вече радостта.

Тамъ, въ сърдцето скрита, радостта ще си остане, додето то се насити отъ нея и отъ себе си я отдѣли. Защото радостта е радостъ жива само дотогава, докато е скрита въ дълбинитъ на сърдцето.

И скръбъ, и радостъ се носятъ само въ сърдцето. Едва когато прегорятъ въ него, тогава ги изхвърля и ги погребва въ забравя. Тогава и ти нѣма повече да помнишъ нито радостта, нито пъкъ скръбта, колкото голѣми и да сж били.

Ти питашъ ме, сине невръстенъ, защо сърдцето ти болно се свива, когато видишъ страдалецъ? Ти питашъ, защото още не знаешъ, че въ тебе гори тогава това, що ти е дала твоята майка отъ своето сърдце, изпълнено съ обичъ къмъ всички. Когато въ люлката още си гукалъ предъ нейния погледъ, влюбенъ въ тебе, тя ти е пѣла пѣсни най-нѣжни, какъ да обичашъ всичкихъ хора еднакво. Сега вече ти ги не помнишъ, но гѣ сж се вѣзли въ твоята кръвъ, която топли сърдцето ти младо и го кара да трѣпне свито, когато видишъ страдалецъ. Защото тогава въ твоето сърдце отново схватъ нѣвгашни майчини пѣсни, дошли отъ нейното нѣжно сърдце. И ти въ тѣхъ чувашъ и нейнага мѣка по тебе и мжката ѝ по всѣки страдалецъ. Това ти свива и тебъ сърдцето, когато видишъ страдалецъ.

Ти питашъ ме още, сине невръстенъ, защо, когато сполучишъ въ нѣщо, сърдцето ти трепка отъ радостъ? Ти питашъ, защото още не знаешъ, че въ твоето сърдце кипва тогава това, що въ него е вложилъ отъ своето сърдце баща ти, когато, на младостъ, е само въ радостъ живѣлъ. Тогава е ималъ само сполуки и вѣра, че само тъй трѣбва човѣкъ да живѣе. Затуй, когато ти си заплаквалъ въ свояга люлчица малка, той е разсѣвалъ плача ти съ радостъ отъ своето сърдце и ти си почвалъ да гукашъ засмѣнъ, изпълненъ и ти съ радостъ.

Това сега си забравилъ, но тая радостъ, съ която баща ти е вѣлѣ въ твоето сърдце сили можщи, е скрита въ тебе и досега. Затуй, когато сега успѣвашъ, въ сърдцето ти кипва кръвта на баща ти и то пламва отъ радостъ.

Въ сърдцето си носишъ, сине невръстенъ, дѣлъ отъ сърдцето на своята майка, затуй се свива отъ болка, когато срѣщашъ хора въ неволя; въ него ти носишъ и дѣлъ отъ баща си, затуй се съ радостъ изпълва, когато успѣвашъ. Когато страда твоето сърдце, въ него тогава се топли чуждата болка; когато го радостъ изпълни, тогава пъкъ черпи сили, за да живѣе.

Пази си сърдцето, мое дете! Защото въ него ти носишъ дарове златни: отъ него иде всѣка усмивка, и радостъ, и обичъ. Това сърдце те прави и гордъ, и смѣлъ, и добъръ.

Какъ щѣше, инакъ, гордъ ти да бѣдешъ, че си човѣкъ, ако сърдцето ти бѣше пустиня, безъ никаква радостъ?

Какъ щѣше още смѣлъ ти да бѣдешъ, ако сърдцето ти нивга не е видѣло усмивка, която крепи и дава сили?

И добъръ ти какъ щѣше да бѣдешъ, ако въ сърдцето ти нѣмаше обичъ къмъ всички?

Пази си сърдцето, мое дете! Въ него ти носишъ дарове златни: отъ него излиза всѣка усмивка, и всѣка радостъ и обичъ.

Петъръ Осоговецъ

КУЛТУРЕНЪ КАЛЕНДАРЪ

Известниятъ български писател-инжовиникъ г. Ал. Балабановъ е роденъ презъ 1879 г. въ гр. Щипъ. Презъ тази година той навършва 65-годишна възраст. Г-нъ проф. Балабановъ е ученъ отъ голѣма величина. Той е гордостъ за родната ни култура.

Презъ 1904 год. въ единъ отъ туземитъ по варненската ж. п. линия, по най-минстернозенъ начинъ загина нѣжниятъ пѣвецъ на българския битъ и на българската природа — Ник. В. Ракитишъ. Его 10 год. се изминаха отъ тогава, а ние все още не вѣрваме, че Ракитишъ е мъртъвъ. Впрочемъ, поетътъ Ракитишъ нѣма никога да умре.

Единъ отъ най-надеждитъ, най-даровититъ наши композити е Любомиръ Пипковъ, синъ на сжщо така известни музикантъ П. Пипковъ. Г-нъ Л. Пипковъ е роденъ въ гр. Ловечъ презъ 1904 год.

Известниятъ български артистъ Петко Атанасовъ навършва събита 55-годишна възраст. Той има специални заслуги къмъ родното ни драматично изкуство.

РЕДАКЦИОННИ

Умоляватъ се шефовеѣ на служби въ града да даватъ за печатане въ вестника всички важни наредби, съобщения, покани и пр. и особено овѣзи, които иматъ спешенъ характеръ, като: спазване срокове за изпълнението наредби, които носятъ материални щети, глоби, наказания и т. н.

Колонитъ на в-ка „Рилско ехо“ сж отворени за дописки, статии, отзиви и критики за културни прояви въ града и околията, както и за обективно и честно разглеждане на всички нередни работи около нашия общественъ животъ.

Поканваме всички учители, общественици, ръководители на държавни и обществени институти да взематъ дейно участие въ списването на вестника. Нека абониратъ както себе си, така и учрежденията за „Рилско ехо“.

Давайте своитъ обяви за изгубени вещи, лични карти, документи, ценни книжа и пр. въ „Рилско ехо“.

Приематъ се сжщо така годѣжни, вѣнчални, скръбни и др. съобщения, както и баланси, покани за събрания на акционерни, кооперативни и др. дружества.

ОТЗИВИ

ДЕТСКИТЪ КНИГИ НА К. Н. ЦАКОВА

Едно отъ новитъ издателства на детска книжнина у насъ е това на К. Н. Цакова. Всѣки баща и всѣка майка, които вече сж имали възможността да видятъ тѣзи книжки, сигурно твърдо сж убедени, че това сж книжки, чиято външност е въ подчертанъ европейски стилъ. По съдържание тѣ сжщо сж много интересни, защото като сътрудници на издателството сж привлѣчени даровититъ детски писатели: Атанасъ Душковъ, Младенъ Исаевъ, Веса Паспалеева и др.

Много отъ книжкитъ на К. Н. Цакова сж излѣзли вече и въ трето издание — обстоятелство, което позволява да вѣрваме, че издателството е оценено и отъ учители, и отъ родители, и отъ деца.

Мобилизиранитъ наши съграждани биха се радвали, ако тѣхнитъ близки имъ изпращатъ „Рилско ехо“.

МЕЖДУ ВИТОША И РИЛА КОСАЧИ

Репортажъ отъ ГЕОРГИ ЛАЗАРОВЪ журналистъ

Пътятъ ми презъ равнината ме проведе въ неокосени ливади. Като разтворена дланъ се ширнало полето, което свършва до самитъ поли на четири планини: Рила, Витоша, Плана и Верила. Слъщето, заковано на разжареното небе, палѣ огънь и хвърля омара.

Но надъ полето не е мжчително горещо — тъй както това е въ полетата на Мизия, Тракия и останалитъ — на югъ. Планинитъ прѣсватъ прохладата надъ Самоковското поле. И го правятъ свежо. Тъй както е свежо и чисто и сърдцето на българина отъ този край.

Равнината е златна между две села съ тъмно-кафяви ливади. Лѣтото е изпекло достатъчно тѣхния плодъ.

Дѣкъ на узрѣло сѣно ме облъхва. Край пѣти нѣкъде се чуватъ удари на чукъ. Косачитъ клепатъ коситъ си. Всѣки ударъ се понесе далече надъ равнината и загина като звучна пѣсенъ. Пѣсенъ, която отеква и въ душитъ на косачитъ и ги прави доволни.

Трудътъ е доволство за тѣхн родни брати отъ равнината между Витоша и Рила.

Гледамъ хората туха и мжка при тиска сърдцето ми.

И тѣ ме гледатъ, но скриватъ погледа си. Отъ страхъ да не би да издадатъ тайната на тѣхната радостъ.

Иска ми се да стисна коравитъ имъ рѣще и да ги поздравя и после дълго да ги държа. И такъ да смуча съ стрѣвъ тѣхната немажурена жизненостъ.

Иска ми се да срещна очитъ умъ и да изрозя въ дълбочината на тѣхния погледъ. И така да вижъна сърдцето си при тѣхното и да пия слънчевия възторгъ, скитанъ тамъ като най-свидна реликва.

По-нататъкъ двѣма косачи сж нагазани въ зрѣло сѣно. Коситъ излѣсватъ на слъщето при всѣки новъ замахъ, за да се скриватъ съ сила отново въ тъмно-кафявото сѣно.

На лицата имъ се процежатъ капки потъ.

Следъ всѣми отъ тѣхъ остава прѣсенъ откосъ.

Косачитъ сж дѣдо и внукъ. Единиятъ е старецъ съ присиннали сили. Времето и животътъ сж оставили дълбоки следи върху лицето му. Много жжкѣ и радости сж хвърлили съ шепя бѣлъ снѣгъ върху главата му.

Живъ споменъ на свидно минало. Другиятъ е момъкъ, адалъ левентъ и въ жилитъ му прѣщи необуздана сила. Утрото е обатрило лицето му съ много свѣтлина. И то сега блести на слъщето.

И двамата мълчатъ. Единиятъ отлѣрва всѣки замахъ въ занемога и пѣше изгасналъ погледъ предъ краката си. Много грижи тежнѣятъ въ главата и слабѣятъ краката му.

А другиятъ разтапи въ рѣцетъ си възмжжала сила и въ очитъ му пламти нестихващъ пламъкъ из избуяла младостъ.

Коситъ съскатъ въ хоръ, като пискъ на измжчена майка по загубена рожба. Мирнесътъ на току-що косеното сѣно замайва.

ВЗЕМЕТЕ СИ БЕЛЕЖКА!

Имунизацията противъ дифтерия продължава. Инжектирането е безболезнено, не дава никакви реакции и има изкузителъ за около 4 години.

Въ връзка съ настѣпния сезонъ на овоцията и заравата, обръща се внимание на гражданитъ, че сега повече отъ всѣкога се залага да се миятъ плодетъ преди ядене и да се спазватъ изобщо хигиеннитъ изисквания.

Здравето е ценно и не трѣбва да бѣдемъ небрежни къмъ него.

Неокрита радостъ цвѣти на лицето на момъка. Образъ на любимомиче раздухва прѣсенъ споменъ. И клпе сърдцето му въ щастие. И косата тогава съса по-силно при всѣки новъ замахъ:

Милкана е негова девойка. Първолюбима. Все за нея говори сърдцето му.

Милкана е всѣка вечеръ на чешмата. Тамъ копнѣжътъ отмалява сърдцето му. Блѣсъкътъ на тъмния ѝ погледъ разтвора мжка въ душата му. И тя се надига по-голѣма и по-черна отъ буреносенъ облакъ, когато заглѣхатъ въ тъмнината срамежливо изречени думи.

— Да мине косидба и после... Ще я грабне! — Все тая мисль е въ главата му. Устнитъ му потрѣпватъ и доволна усмивка капва отъ тѣхъ.

Небето е свѣтло и ясно. Слъщето свѣти като разпалена жаръ. Предъ погледа на слъщето се вижатъ щръкели и чертантъ сѣнки надъ ливадитъ.

Денътъ се разлива надъ равнината тихъ и ясенъ.

Изведнажъ долита страшенъ шумъ. Като че ли небето е сърдито и рѣжжи. Въ уплаха косачитъ извършватъ погледъ къмъ небето и търсятъ чудовището, което предвещава смъртъ. На западъ се задаватъ на спокойното синьо небе бръмчащи чудовища.

Косачитъ оставатъ коситъ и се скриватъ.

Заглѣхва и благородниятъ трудъ всрѣдъ ливадитъ.

Непринуденъ разговоръ ме приближава до двамата косачи.

Мисльта ми е все около страшното, което ще поспиятъ тѣзи хвърчащи чудовища върху тихитъ селѣща.

Колко ли майки ще почернятъ!

Колко ли скръбъ ще излѣватъ въ много сърдца!

Изгасналиятъ погледъ на стареца свѣтва. Въ очитъ му проблѣсватъ сълзи.

Проклетие изричатъ устнитъ му. А дѣсната му ржка описва кръсть върху гърдитъ му.

— Тѣ почерниха и мене, синко! Осиротиха ме. Погубиха единичкото ми чедо. Бащата на малкин. Въ София бѣше на служба. Страшната бомбардировка го свари тамъ. И до днесъ нѣмамъ никаква вѣста за него. Безъ кръсть е нѣкъде затрупанъ сега въ земята. Грѣхота е отъ Бога, синко!

Очитъ му съзвѣятъ. Една съзвѣя се събира между клепачитъ му, търкулна се и падна въ тревата.

Страшниятъ шумъ ехти сега съ много сила. Като че ли небето ври на пълкменъ огънь.

Сивитъ тѣла на тѣзи чудовища блещатъ точно срещу слъщето като топки отъ разтопено сребро.

Старецътъ свива юмрукъ и проточва жила като ижжета по цѣлата си ржка, която издига високо надъ главата си и се заканва.

— Тамъ, на фронта се познава силниятъ и се бележатъ герои.

Момъкътъ съ насъхваля и студентъ погледъ изрива отминаващитъ на райотъ страшна чудовища. А въ сърдцето му се ражда мисль, по-страшна отъ най-страшния ужасъ.

Той се захлева предъ себе си и предъ Бога да отмъсти за смъртъта на баща си и на всички мъртни родни брати.

По ливадитъ плѣзватъ отново косачитъ.

Старецътъ и внукътъ замахатъ пакъ коситъ си и оставатъ ледъ тѣхъ прѣсенъ откосъ.

Слъщето се пѣзва надолу по смлчаното небе къмъ западъ.

Трудътъ занитѣва отново всрѣдъ ливадитъ.

Линот, печатница „Бр. Миладинови“ ул. Ин. Вазовъ 83, Самоковъ